

- рованной информационной системы для целей управления организацией: теория и методология : автореф. дис. на соискание науч. степени доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / И.В. Кальницкая. – Екатеринбург, 2009. – 42 с.
11. Кужельный Н.В. Бухгалтерский учет и его контрольные функции / Н.В. Кужельный. – М. : Финансы и статистика, 1985. – 215 с.
 12. Кузнецова С.А. Організація облікової інформації в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання: монографія / С.А. Кузнецова. – Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. – 224 с.
 13. Лаговська О.А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія : монографія / О.А. Лаговська. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 676 с.
 14. Макаров В.Г. Теория бухгалтерского учета / В.Г. Макаров. – М. : Финансы и статистика, 1983. – 254 с.
 15. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
 16. Пономарева С.В. Методология формирования системы учетно-контрольной информации для управления стоимостью компаний сферы интеллектуальных бизнес-услуг : автореф. дис. ... доктора экон. наук : спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / С.В. Пономарева. – М., 2013. – 42 с.
 17. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В. Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.
 18. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту : навч. посіб. / М.Г. Твердохліб. – 2-ге вид, доп. та перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 224 с.
 19. Файоль А. Общее и промышленное управление / А. Файоль ; пер. с фр. ; науч. ред. и предисл. Е.А. Кочерина. – М. : Контролинг, 1992. – 111 с.

УДК 657.24

Гудзенко Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації обліку та звітності
Вінницького національного аграрного університету*

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ДОХОДІВ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Стаття присвячена важливості достовірного відображення інформації про доходи підприємства. Особлива увага приділяється документальному оформленню доходів від реалізації продукції. Розглядається їх нормативно-правове регулювання, зміни в законодавстві щодо документування доходів, особливості їх відображення в обліку.

Ключові слова: дохід, дохід від реалізації, документування, первинні документи, звітність.

Гудзенко Н.М. ДОКУМЕНТАЛЬНОЕ ОФОРМЛЕНИЕ ДОХОДОВ ОТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОДУКЦИИ

Статья посвящена важности достоверного отражения информации о доходах предприятия. Особое внимание уделяется документальному оформлению доходов от реализации продукции. Рассматривается их нормативно-правовое регулирование, изменения в законодательстве по документированию доходов, особенности их отражения в учете.

Ключевые слова: доход, доход от реализации, документирования, первичные документы, отчетность.

Hudzenko N.M. DOCUMENTATION OF PRODUCT SALES REVENUE

The article is dedicated to the importance of fair representation of information about revenues of the enterprise. Special attention is paid to documenting sales revenues. The author considers their legal regulation, changes in legislation as to revenue documentation, especially reporting.

Keywords: revenue, sales revenue, documentation, source documents, reports.

Постановка проблеми. Доходи підприємства є одним із найважливіших інструментів у діяльності господарюючого суб'єкта, оскільки від правильного його формування та використання залежать можливості розвитку підприємства у довгостроковій перспективі. У сучасних умовах науково-технічного розвитку та інформатизації суспільства, що використовується в ринковій економіці, підвищується роль процесу документування для надання інформації управлінському персоналу всіх рівнів. Проте дослідження питання документування є неповним, оскільки рідко розглядалося в розрізі об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема, доходів підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню економічної сутності доходів підприємства присвячені праці таких науковців, як: П.К. Бечко, С.Ю. Бірюченко, А.С. Гладун, І.М. Динько, Т.Г. Камінська та ін., водночас зміни чинного законодавства, що відбулись, визначають необхідність подальших досліджень цього питання. Проблемою класифікації доходів підприємства займалися багато видатних вітчизняних та іноземних науковців, зокрема: В.А. Дерій, Т.М. Ковбич, Я.В. Лебедзевич, Ю.В. Борисейко, а також науковці, які роз-

глядали це питання в навчальній літературі, а саме: В.І. Нашкерська, В.К. Орлова, В. Сопко та багато інших. Крім того, велика увага науковців (В.І. Блонська, Л.П. Дядечко, І.А. Маринич, Н.М. Шмиголь) приділена питанням, пов'язаним з управлінням доходами підприємства, оскільки дохід залишається важливим показником в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Також актуальність документування підтверджується висвітленням цього питання в наукових працях Н.О. Пронь, Н.А. Канцедал, С.В. Кучер, О.А. Лаговської та багато інших.

Мета статті. На основі викладеного можна сформулювати мету статті, яка полягає в детальній описовій характеристиці системи документування бухгалтерського обліку доходів підприємства.

Виклад основного матеріалу. Документування є першим етапом фінансового обліку, тому від його достовірності та повноти залежать всі інші етапи облікового процесу та ефективність ухвалення управлінських рішень щодо діяльності підприємства. Тобто документування – це спосіб первинної реєстрації об'єктів обліку [1, с. 8]. Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування.

Термін «документ» був уведений у науковий обіг відомим бельгійським ученим Полем Отле, у значенні, близькому до трактування поняття «книга» [2]. З того часу підходи до трактування документу дещо змінилися. Сьогодні документ – це матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі [3]. Процес документування чітко визначається на законодавчому рівні. Основними нормативно-правовими документами, які регулюють процес документування операцій, зокрема з обліку доходу підприємства, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Закон України «Про інформацію» та Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку (таблиця 1).

Саме за рахунок наведених в таблиці 1 та інших нормативно-правових актів щодо регулювання бухгалтерського обліку та правових відносин визначається процес документування бухгалтерського обліку доходів залежно від здійснених видів діяльності підприємства. Відповідно до вимог законодавства критеріями юридичної доказовості документа слід визнати [5]:

- мову, на якій складено документ;
- наявність матеріального носія, що забезпечує ідентифікацію та однозначне трактування наявної у ньому інформації;
- використання бланку типової, спеціалізованої чи самостійно виготовленої форми;
- наявність обов'язкових та додаткових реквізитів.

Тобто належно оформленим вважається документ, складений відповідно до вимог щодо мови, виду, форми матеріального носія та наявності всіх реквізитів.

Основні вимоги до складання бухгалтерських документів викладені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Положенні про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88. Відповідно до Положення усі первинні документи, облікові реєстри і бухгалтерська звітність повинні складатись українською мовою. Документи, які складені іноземною мовою та є підставою для записів у бухгалтерському обліку мають бути перекладені на державну мову. Підприємство може складати та зберігати первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку та фінансову та податкову звітність в електронному вигляді, проте на вимогу інших учасників господарських операцій,

правоохоронних органів та інших відповідних органів у межах їх повноважень повинно виготовляти за свій рахунок їх копії на паперових носіях.

Підставою для обліку господарської операції є первинні документи, складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – після її закінчення. Відтак первинні документи – це документи, створені у письмовій або електронній формі, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення [5].

При фіксації господарської операції у первинному документі повинні бути використані реквізити, які є обов'язковими незалежно від форми та виду документу. Також можуть використовуватися додаткові реквізити залежно від характеру операції та технології обробки даних. Поєднання обов'язкових та додаткових реквізитів первинного документу дозволяє досить повно охарактеризувати господарську операцію та менше витратити часу на його складання. При використанні засобів комп'ютерної техніки реквізити заносяться у вигляді коду.

Первинні документи складаються на бланках типових і спеціалізованих форм, затверджених відповідним органом державної влади. Документування господарських операцій може здійснюватись із використанням виготовлених самостійно бланків, які повинні містити обов'язкові реквізити чи реквізити типових або спеціалізованих форм. Всі первинні документи на підприємстві підлягають обов'язковій перевірці обліковими працівниками. Забороняється приймати документи, які суперечать законодавству. Такі документи передаються керівнику для прийняття рішення [5]. Порядок приймання документів відображено на рисунку 1.

Тобто документи, відповідно до рисунку 1, можуть бути використані для обліку господарської операції, якщо вони складені за формою, згідно із законодавчо-нормативними документами та підписані уповноваженою особою.

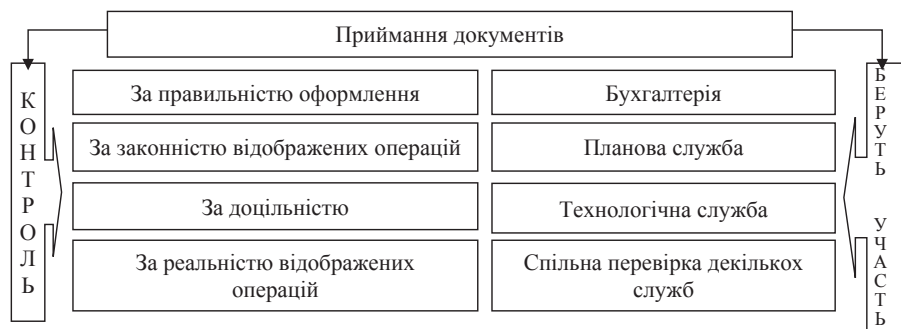

Рис. 1. Порядок приймання первинних документів

Джерело: [7, с. 96]

Таблиця 1

Нормативно-правові документи щодо регулювання процесу документування операцій з бухгалтерського обліку

№ з/п	Назва документу	Загальні положення
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [4]	Визначає правові засади регулювання, організації та складання первинних облікових документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової звітності
2	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [5]	Положення встановлює порядок створення, прийняття відображення, зберігання у бухгалтерському обліку первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємствами незалежно від форм власності
3	Закон України «Про інформацію» [3]	Регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, охорони, захисту інформації, основним носієм якої є документ

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку [8]. Облікові регістри – це носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку.

Підприємства, які складають облікові регістри в електронному вигляді, повинні забезпечити умови для їх зручного читання.

Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені. Ця інформація переноситься з регістрів бухгалтерського обліку до фінансової звітності.

Фіксування усіх господарських операцій, здійснених підприємством, у первинних документах, облікових регістрах та звітності повинен забезпечувати його керівник. Також він затверджує перелік осіб, які мають право підписувати складені документи. Ці особи несуть відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і звітності та за недостовірність даних, які в них відображені.

Документування операцій з обліку отриманого підприємством доходу характеризується різноманітністю бухгалтерських та юридичних документів, які можуть бути розпорядчими і виконавчими. Облікову інформацію про отримані доходи управлінський персонал може отримати з первинних документів, облікових регістрів, Головної книги та форм фінансової та податкової звітності. Така інформація є важливою для обчислення прибутку до оподаткування та ухвалення управлінських рішень щодо шляхів отримання доходу.

Перелік первинних документів, на підставі яких відображаються доходи підприємства від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, наведений в таблиці 2.

Виходячи з даних таблиці 2, можна сказати, що первинні документи, на основі яких

обліковуються отримані підприємством доходи є типовими.

Основним обліковим регістром, де відображаються доходи підприємства, є Журнал 6, затверджений Міністерством фінансів України. Проте цей журнал не повністю задовольняє користувачів, оскільки відображає лише інформацію облікового характеру і мало придатний для аналізу та управління. Тому, доцільно удосконалити цей журнал, а саме відобразити в аналітичних даних суми, які включаються до доходів за Податковим кодексом України. Це не лише полегшить роботу бухгалтера при заповненні Декларації з податку на прибуток, а й дозволить надавати рекомендації керівництву щодо підготовки документації за певним видом діяльності, підготовки аналітичної інформації для ухвалення рішень управлінським персоналом. Також у Журналі 6 до аналітичних даних доцільним є внесення інформації по доходах від припиненої діяльності, що полегшить роботу бухгалтера під час заповнення нової форми звіту про сукупний дохід, де таку інформацію варто надавати.

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів наказом керівника встановлюється графік документообороту, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передавання в обробку та до архіву.

Тобто під документооборотом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів [7, с. 103].

Графік документообороту оформляється у вигляді схеми або переліку робіт із створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та термінів виконання робіт. Контроль за дотриманням графіка документообороту здійснюється головним бухгалтером.

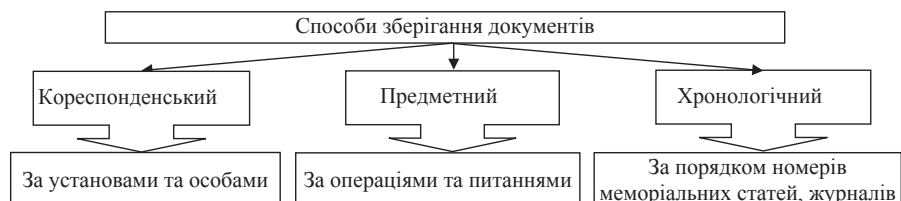

Рис. 2. Основні способи зберігання документів

Таблиця 2

Відображення доходів підприємства в первинних документах

№ з/п	Вид доходу	Первинний документ
1	Дохід від реалізації готової продукції	Прибутковий касовий ордер, Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, Розрахунок (довідка) бухгалтерії
2	Інші операційні доходи	Прибутковий касовий ордер, Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, договір оренди, Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей, Розрахунок (довідка) бухгалтерії
3	Дохід від участі в капіталі	Розрахунок (довідка) бухгалтерії, Виписка банку
4	Інші фінансові доходи	Прибутковий касовий ордер, Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів
5	Інші доходи	Прибутковий касовий ордер, Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, договір оренди, Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Договори та контракти із постачальниками і фінансово-кредитними установами

Завершальним етапом процесу документування на підприємстві є забезпечення зберігання документів. Первинні документи та облікові реєстри, що пройшли обробку, фінансові звіти та баланси підлягають обов'язковій передачі до архіву та зберігаються відповідно до нормативно-правових документів. Зберігання всіх документів в архіві забезпечується головним бухгалтером. Способи зберігання документів наведені на рисунку 2

Архіви, в яких зберігаються документи можуть бути паперовими та електронними. Паперові архіви займають велику площу приміщень та характеризуються низьким рівнем організації пошуку необхідної інформації. Перехід на систему електронного документообороту сприяє вирішенню цієї проблеми, але для цього паперові документи спочатку слід перевести в електронну форму [7, с. 112].

На підставі первинних документів дані про доходи підприємства відображаються в облікових реєстрах, які потім використовуються для заповнення Головної книги та фінансової звітності. Тобто для визначення фінансового результату та заповнення фінансової звітності необхідним є використання інформації не лише з первинних документів, а й зведеної інформації з облікових реєстрів та Головної книги. Взаємозв'язок даних про доходи підприємства в різних документах, наведений на рисунку 3.

Взаємозв'язок облікової інформації, наведений на рисунку 3, є важливим для спрощення процесу документування та складання фінансової звітності, а в подальшому і податкової.

Завершальним етапом процесу документування обліку доходів підприємства є їх узагальнення у звітності. Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Порядок відображення доходів у звітності регулюється НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(с)БО 15 «Дохід» та порядком подання фінансової звітності, затвердженого Кабінетом Міністрів України та іншими документами.

З прийняттям 7 лютого 2013 року Національного П(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відбулися зміни форм фінансової звітності та, зокрема, відображення в них сум отриманих доходів. Такі зміни пов'язані з наближенням національного бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів. Суб'єкти господарювання, починаючи з I кварталу 2013 року, повинні складати та подавати фінансову звітність за новими вимогами, тобто проміжну фінансову звітність. Хоч і національним стандартом не вказано, які саме форми потрібно подавати, але у ст. 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначено, що проміжна звітність складається з балансу та звіту про фінансові результати.

Основною формою звітності, в якій відображаються суми доходів, є ф. № 2 «Звіт про сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)», яка відображає фінансові результати (інформацію про доходи за звітний період та за аналогічний період попереднього року); величину сукупного доходу (розкриває інформацію про інший сукупний дохід та розрахунок його за період); елементи операційних витрат; розрахунок показників прибутковості акцій.

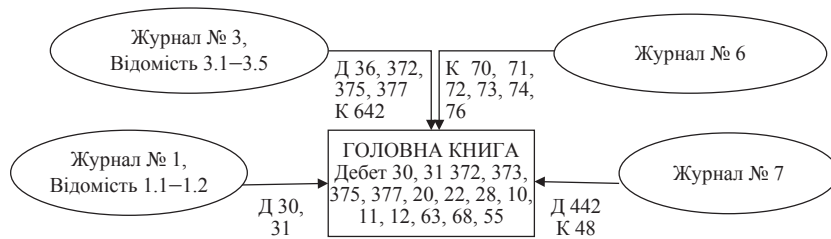

Рис. 3. Взаємозв'язок облікових реєстрів та Головної книги для відображення доходу у фінансовій звітності

З прийняттям НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» відбулися певні зміни у відображенні доходів у фінансовій звітності. Зокрема, стаття «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображає суму, яка в попередній формі розподілялася на дохід від реалізації, податок на додану вартість, акцизний збір та інші вирахування, тобто сьогодні дохід не відображається деталізовано, а в чистому вигляді. Також до складу Звіту був включений розділ про сукупний дохід. Згідно з п. 3 НП(с)БО 1 сукупний дохід – це зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). Тобто це визначення є близьким до трактування поняття «доходи», але включає і доходи, і витрати за господарськими операціями. До цього розділу відносять дооцінку (уцінку) необоротних активів, фінансових інструментів, накопичені курсові різниці, частку іншого сукупного доходу в асоційованих та спільних підприємствах, а також інший сукупний дохід. Відповідно до національного положення інший сукупний дохід – це доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства [8]. Тобто до доходу з цього розділу включається лише позитивний результат за цими операціями.

Висновки. З наведеного можна зробити висновки, що однією з найскладніших та найважливіших ділянок обліку доходів від реалізації є процес документування. Від нього залежить визнання доходів та їх відображення у звітності. Для забезпечення можливості використання облікової інформації в процесі управління запропоновано зміни до узагальнюючих облікових реєстрів, які спростять роботу із заповнення та подання фінансової та податкової звітності. Загалом процес документування обліку доходу підприємства потребує більш чіткого законодавчого регламентування для уникнення неоднозначності трактування окремих термінів та запровадження єдиної методики оцінки отриманих доходів підприємствами різних галузей.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ловінська Л.Г. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посібник / Л.Г. Ловінська, Л.В. Жилкіна, О.М. Голенко та ін. – К. : КНЕУ, 2002. – 370 с.
2. Садовська І.Б. Документування як основна складова інформаційних ресурсів в управлінському обліку / І.Б. Садовська. – 2011. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ekfor/2011_2/68.pdf.
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

5. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
6. Канцедал Н.А. Документування в системі бухгалтерського обліку: юридичний аспект / Н.А. Канцедал // Економічні науки. «Облік і фінанси». – 2012.– Вип. 9(33). – Ч. 2.
7. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник для студентів спеціальності «Облік і фінанси» вищих навчальних закладів / за редакцією проф. Ф.Ф. Бутиця. – 3-тє вид., доп і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 592 с.
8. НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
9. Порядок подання фінансової звітності № 419 (із змінами від 16.01.2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.

УДК 657.003

Дідоренко Т.В.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
обліку і правового забезпечення АПВ*

Тернопільського національного економічного університету

ВЕКТОР РОЗВИТКУ АКТИВНО-АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Досліджено і розкрито низку заходів, спрямованих на реконструкцію системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення її активного впливу на об'єкт управління і зовнішнє середовище у векторі розвитку активно-адаптивної системи бухгалтерського обліку в агропромисловому комплексі.

Ключові слова: активно-адаптивна система, агропромисловий комплекс, фінансовий облік, управлінський облік, інформаційна система, облікова система.

Дидоренко Т.В. ВЕКТОР РАЗВИТИЯ АКТИВНО-АДАПТАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ

Исследован и раскрыт ряд мероприятий, направленных на реконструкцию системы бухгалтерского учета в целях обеспечения ее активного воздействия на объект управления и внешней среды в векторе развития активно-адаптивной системы бухгалтерского учета в агропромышленном комплексе.

Ключевые слова: активно-адаптивная система, агропромышленный комплекс, финансовый учет, управленческий учет, информационная система, учетная система.

Didorenko T.V. VECTORS OF ACTIVE ADAPTIVE SYSTEM OF ACCOUNTING IN AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX

This paper is devoted to the study and discovery of a number of measures aimed at the reconstruction of the accounting system to ensure its active influence on subject to management and the environment in the vector of active adaptive system of accounting in agro-industrial complex.

Keywords: active adaptive system, agro-industrial complex, financial accounting, management accounting, information system, accounting system.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації економіки посилюється роль системи бухгалтерського обліку в обґрунтуванні управлінських рішень, що приймаються інвесторами, кредиторами та управлінським персоналом. Розкриття заходів, спрямованих на реконструкцію системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення її активного впливу на об'єкт управління і зовнішнє середовище, є проблематикою цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою реконструкції та удосконаленню бухгалтерського обліку займались низка науковців, вчених та практиків. Зокрема зарубіжні, такі як: Л. Куликова, праці якої розкрили поняття актуального балансу [1], Ж. Ришар, В.Г. Ширококов, Ю.В. Алтухова займались дослідженнями категорій бухгалтерського обліку навколишнього середовища [2], А. Шигаєв досліджував методику актуарного обліку [4, 5], а також є низка досліджень у вітчизняних вчених, особливо цією проблематикою займається О. Лаговська [3].

Мета статті. Одним з найважливіших завдань обліку в сільському господарстві є формування постійної та достовірної інформації про фінансовий стан економічних суб'єктів, необхідної для вико-

ристання власниками, потенційними інвесторами, кредиторами, страховими компаніями, державними органами, а також системою менеджменту організації. Водночас значно зростає роль обліково-аналітичного забезпечення управління економічними процесами в умовах ризику і невизначеності, здійснення активного впливу на об'єкт управління і зовнішнє середовище.

Найважливішими аспектами мети є створення адекватної моделі розвитку облікової системи, а саме:

– розширення спектру функцій, виконуваних цією системою (інформаційна, контрольна, прогностична, аналітична, зворотного та прямого зв'язку);

– активізація її впливу на об'єкт управління і зовнішнє середовище.

Виклад основного матеріалу. Традиційно роль обліку в системі управління зводиться до забезпечення зворотного зв'язку між об'єктом управління і керуючою системою, пасивного постачання інформації, необхідної для контролю за виконанням прийнятих рішень. Концепція активно-адаптивної системи бухгалтерського обліку ґрунтується на альтернативному підході [5]. Характеристика ролі обліку в системі управління сучасною економікою неоднозначна,